

Aan de Regionale Energie Strategie
via de mail:
zienswijzeRES@utrecht.nl

Onderwerp: zienswijze onderzoeksagenda herijking RES

Zeist, 20 februari 2024

Beste heer/mevrouw,

Graag maken wij van de mogelijkheid gebruik een advies in de vorm van een zienswijze in te dienen in het kader van de concept notitie Reikwijdte en Detailniveau ten behoeve van het op te stellen Milieu Effect Rapport.

Onderaan deze brief vindt u info over onze werkgroep en de rol die wij vervullen.

Algemeen

Allereerst een compliment voor het Pondera rapport. Het beschrijft de context en de gezamenlijke opgave en is goed leesbaar. Waardering ook voor de zorgvuldigheid waarmee de concept notitie is opgebouwd.

Toch komen wij tot een ander advies wat betreft het gekozen beoordelingskader en de criteria (hoofdstuk 4).

In de kern gaat het rapport uit van afweging aan de hand van een “vinkjeslijst”.

Wij pleiten – in navolging van het college van Rijksadviseurs en de Utrechtse Provinciaal adviseur Ruimte, voor een ruimtelijke analyse naar bestaande en toekomstige waarden in de hele Provincie op basis waarvan integrale keuzes zijn te maken.

Bovendien zijn er sinds 2019 ontwikkelingen die het nodig maken, het beleid t.a.v. windturbines en zonneparken op regionaal en lokaal niveau tegen het licht te houden en te herzien.

Hieronder lichten wij ons advies toe.

Decentraal bij gebrek aan Rijksbeleid

De basis voor de RES opgave is direct terug te voeren op het Klimaatakkoord van juni 2019. Er zijn toen tussen de overheden in 2019 “afspraken” gemaakt over de opgave per provincie en regio voor wat betreft duurzame opwek.

Het Rijk richtte zich vooral op windparken op zee. Duurzame energie op land werd vooral overgelaten aan Provincie, regio's en gemeenten.

Deze scheiding tussen zee en land had politieke en praktische oorzaken: er ontbrak nationaal r.o. beleid; dit was sinds de opheffing van het ministerie van VROM gedecentraliseerd naar provincies en gemeenten.

Ná juni 2019 is de politiek/ de rijksoverheid tot het inzicht gekomen dat o.a. de vraagstukken rond klimaat, natuur en biodiversiteit toch en vooral een centrale (en internationale) aanpak vergen.

Men ziet inmiddels weer in dat rijks regie essentieel is voor de goede verdeling van de ruimte en de kwaliteit van de leefomgeving (op land dus).

Het Rijk heeft sinds 2019 belangrijke stappen gezet (NOVI, programma NOVEX, programma Mooi Nederland) om te komen tot nieuw nationaal ruimtelijk beleid.

Vooruitlopend op het verschijnen van een nieuwe Nota Ruimte, heeft minister De Jonge (Binnenlandse Zaken, Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening) in oktober 2023 de Contourennotitie aan de Tweede Kamer gestuurd.

Uit het persbericht bij de Kamerbrief de volgende citaten:

De notitie benoemt de urgente keuzes op het gebied van energie, natuur, woningbouw, landbouw, economie en infrastructuur die overheden moeten maken en geeft een eerste inhoudelijke richting voor een rechtvaardige verdeling van die ruimte. Daarmee herneemt het rijk de regie op de ruimtelijke ordening.

De Contourennotitie benoemt drie 'bewegingen'¹.

Deze bewegingen zijn onderling sterk met elkaar verbonden. In de opmaat naar een nieuwe Nota Ruimte werkt het kabinet aan een ruimtelijke hoofdstructuur. Hierin laten kaarten zien hoe Nederland zich tot 2050 kan ontwikkelen.

Ruimtelijke opvattingen over windturbines

College van Rijksadviseurs

Het college van Rijksadviseurs heeft in samenwerking met enkele Provinciale adviseurs Ruimte, dit nieuwe ruimtelijk beleid voor wat betreft de windturbines uitgewerkt.

Hoewel dit advies gericht is aan de RES, verbaast het ons dat dit geen deel uitmaakt van de concept notitie van Pondera.

Het advies wijst op de impact van solitaire windturbines, de nadelen van een lijnopstelling langs infrastructuur en de voordelen van geclusterde windturbines in een nieuw landschap. Het college adviseert o.a. de ontwerpende dialoog centraal te stellen, nieuwe ruimtelijke logica voor het post-fossiele energiesysteem te ontwikkelen en energie met andere doelen te verbinden.

In de kern pleiten de rijksadviseurs voor een integrale aanpak op een voldoende hoog schaalniveau. Daarnaast pleiten ze voor het aanwijzen van vrijwaringsgebieden enerzijds en gebieden waar energieprojecten geclusterd worden anderzijds².

CoP windenergie

Wij wijzen ook op het rapport van de WUR over de gevolgen van de toegenomen hoogte van de windturbines voor de beleving van het landschap en de opgave die daaruit voortvloeit³.

---

¹ Voor de bewegingen, zie de brief.

² Advies voor RES 2.0 van het college van rijksadviseurs; <https://www.collegevanrijksadviseurs.nl/adviezen-publicaties/publicatie/2021/12/advies-res>

³ <https://www.wur.nl/nl/Publicatie-details.htm?publicationId=publication-way-353835343836>

De CoP vindt het belangrijk dat er zowel op de nationale als de provinciale schaal gebieden blijven waar we nog landschappen ervaren die we associëren met natuurlijkheid of historische authenticiteit.

Ook in dit rapport wordt gepleit voor het concentreren van windturbines en duidelijke keuzes voor eenduidige landschappen.

Wij zijn van mening dat de benadering van de rijksadviseurs en de WUR zijn vertaling moet gekregen in het rapport van Pondera.

Advies Provincie Utrecht

De Provincie heeft bij brief van 9 januari 2024 aan de RES wethouders het advies gegeven voor windenergie gebruik te maken van het opgestelde planMER waarin de meest kansrijke gebieden voor windenergie zijn aangegeven.

Ook vanwege dit advies verdient het Pondera rapport actualisatie.

We delen – ondanks dat de Provincie niet heeft gekozen voor een integrale aanpak op een hoger schaalniveau - , wel de conclusie dat de Kromme Rijnkorridor zich niet leent voor de plaatsing van windturbines.

Het zou een grote inbreuk op de waarden van het gebied betekenen.

Ruimtelijke opvattingen over zonneparken

Daar kunnen we kort over zijn. In het rapport van Pondera ontbreekt ook de beleidslijn van de Minister van Ruimtelijke Ordening, waarin de Minister aangeeft dat er in principe geen zonneparken op land zijn toegestaan⁴. Wij adviseren het Pondera rapport ook op dit punt te actualiseren.

Samenvattend:

De aanpak per gemeente en per regio voor windturbines en zonneparken is ingehaald door nieuwe nationale inzichten op het gebied van ruimtelijk beleid.

In plaats van ruimtelijke keuze per gemeente en regio voor wat betreft de plaatsing van windturbines, zijn de NOVI, de contourennotitie en de op te stellen nieuwe nota Ruimte, sturend voor de vraag waar windturbines in de toekomst de ruimtelijke voorkeur verdienen. Wij adviseren u de conclusies van de Provincie dat de Kromme Rijnkorridor niet behoort tot de kansrijke gebieden, over te nemen.

Ook het nieuwe Rijksbeleid voor wat betreft zonneparken moet nog zijn vertaling krijgen in het regionale en gemeentelijk ruimtelijke ordeningsbeleid.

---

⁴ zie Kamerbrief 26 oktober 2023

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2023/10/26/kamerbrief-over-aangescherpte-voorkeursvolgorde-zon>

Tenslotte

- Wij vragen u ons toe te voegen als stakeholder.
- Een cc. van deze brief hebben wij gemaïld aan de Provincie Utrecht en de Gemeenten Zeist, Bunnik, De Bilt, Utrecht en Utrechtse Heuvelrug.
- Ter info voegen wij onze brief aan de Provincie Utrecht bij met ons advies over de ontwerp notitie Reikwijdte en Detailniveau.

Met vriendelijke groet,

Namens de werkgroep Kromme Rijnkorridor,

[Redacted], voorzitter
[Redacted], coördinator

Mailadres: biodiversiteitw@gmail.com

Mobiel: [Redacted]

Over de werkgroep Kromme Rijnkorridor:

Die bestaat uit een aantal onbezoldigde oud professionals met kennis en ervaring op het gebied van landbouw, natuur, ruimtelijke ordening, openbaar bestuur en financiën.

Als regiobewoners, maken we ons grote zorgen over de achteruitgang van de natuur en biodiversiteit; tegelijkertijd zien wij kansen en oplossingen.

We volgen o.a. het Europese, nationale overheidsbeleid; onze rol is meedenken en adviseren.

Onze landschapsvisie Kromme Rijnkorridor uit augustus 2022 is een van de producties die we hebben uitgebracht. Bedoeld om de transitie in denken en doen over het gebied tussen Bunnik, Utrecht, De Bilt, Zeist en Utrechtse Heuvelrug op gang te brengen.

Zie ook:

<https://omzeist.nl/samen+duurzaam+zeist+home/werkgroep+kromme+rijncorridor/default.aspx>